

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

• HVAR 8 DAG •

ILLUSTRERADT MAGASIN

RNSKÖLDSVIK. — FOTOGRAF G. REIMERS, GEFLE.

17:DE ÅRG.

DEN 31 OKTOBER 1915

N:o 5

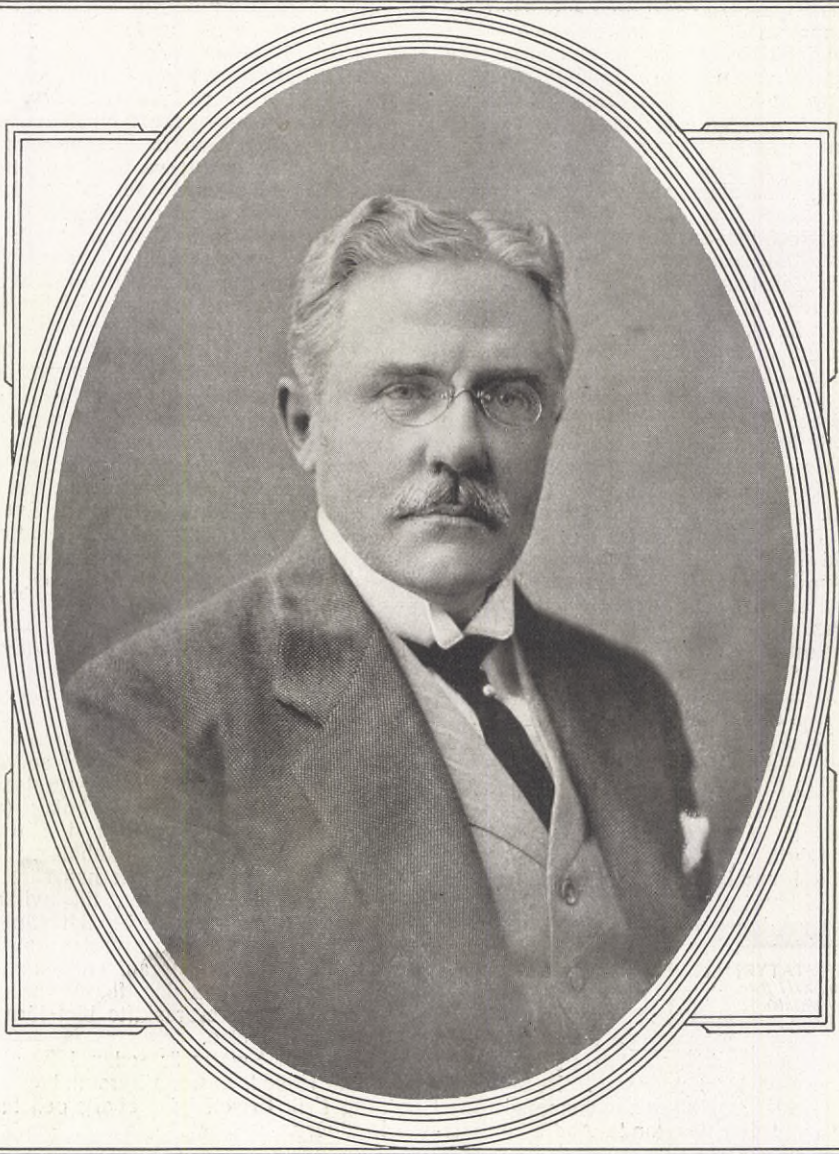

Foto. Hertzberg, Sthlm.

Klische: Bengt Lindström

Pehr Swartz.

Få släkter äro till den grad genom många generationer knutna till ett och samma stadssamhälle i den svenska landsorten som den Swartzska till Norrköping. Det är snart två hundra år sedan den medlem af familjen föddes, som först förenade dess namn med stadens, och utsikterna äro de bästa, att det fruktbringande samarbetet mellan den sällsynt affärslugliga köpmanssläkten och det idoga samhället vid Motala ström alltjämt skall komma att fortsättas.

Mången har säkerligen undrat öfver sättet, hvarpå familjen stafvar sitt namn; hvarför skrives det icke Schwarz? Förklaringen är enkel. Familjen är icke tysk utan äktsvensk till sitt ursprung och namnet Swartz har intet att göra med adjektivet "svart", utan härleder sig från Svartsång i Kroppa socken af Värmland, där bergsmannen Olof Persson i början af 1700-talet hade sitt hemvist. Af hans tre söner, hvilka först lade sig till med det nu allmänt bekanta släktnamnet, drog den mellerste, Petter, till Norrköping, blef där köpman och grundade vid seklets midt en snusfabrik, hvarpå han erhöll privilegier 1753 och som bibehållit sig ända tills den för två år sedan uppslukades af det nya tobaksmonopolbolaget. Det är emellertid icke bara tobaksindustrien, som haft iörmännen att njuta godt af den Swartzska släktens drittighet och intresse. Äfven inom spannmålsbranschen har den gjort sina insatser och det är inom den, som den medlem af familjen, som i dag presenteras för H. 8. D:s läsare, förnämligast förtjänt sina sporrar.

Pehr Johan Jakob Swartz är född i Norrköping den 21 oktober 1860 och har således i dagarne fyllt femtiofem år. Föräldrarne voro Jacob Erik Swartz, och hans maka Carolina Elisabeth Forsgrén. Efter mogenhetsexamen vid hemstadens elementarläroverk bedref han liksom sin broder, förutvarande finansministern, ett par år studier, dels vid universitetet i Uppsala, dels vid Tekniska högskolan, men hann icke slutföra dessa med anledning af faderns inträffade sjukdom och år 1881 följande död. Han blef nu chef för firman J. G. Swartz, hvilken under hans ledning vunnit ytterligare storartad utveckling och numera ombildats till ett bolag, Kvarnaktiebolaget J. G. Swartz, i hvars styrelse Pehr Swartz sedan 1914 är ordförande. Sedan 1911 har han emellertid förlagt sin hufvudrörelse utanför staden till Djurön i Dagsbergs socken. Här har, skriver författaren Birger Mörner i Svenska Turistföreningens årsskrift, en nytt slott rest sig i stället för furstslotet Bråborg, en skapelse ur nyttans tidevarf. "Det är världens utan tvifvel ståtligast belägna kvarn, som från en klippa högt öfver vattnet reser sina murar och tinnar. Då det skymmer öfver Bråviken och du plötsligt och oväntadt varsnar denna väldiga byggnad med nobla och enkla linjer stiga öfver vattnet, gripes du af undran om du drömmar eller om ett fantastiskt sagoslott plötsligt stigit ur vågorna". Det underbara har skett, att en fabrik med industriens hypermodärnaste rekvisita kommit att läggas på en ur estetisk synpunkt sällsynt pretentiös och riskabel plats, men utförts så, att densamma, i stället för att missprika, förlänar den vackra viken ökad charm och nytt, brusande lif. Det vittnar högt om Pehr Swartz' odlade smak och natursinne, att han lyckats åstadkomma ett så lyckadt resultat.

Vi nämnde öfvan, att familjen Swartz' historia var sammanbunden med Norrköpings stads. Pehr Swartz' gör härifrån intet undantag. Redan tidigt valdes han till stadsfullmäktig och avancerade snart nog till platsen vid den dåvarande Andra kammar-

talmannens Axel Swartlings sida som kommunalrepresentationens vice ordförande. När han med 1908 års utgång lämnade stadsfullmäktige på grund af en intressekonflikt med Norrköpings stad rörande äganderätten till viss vattenkraft i Motala Ström, som det visade sig omöjligt att lösa utan rättgång, erhöill han det vitsordet, att knappast någon annan under de senaste åren nedlagt så mycket gediget arbete på de kommunala angelägenheterna som han. Och från alla håll beklagades, att en man med hans samvetsgrannhet i de kommunala frågornas beredande och hans betydande sakkunskap gått förlorad för stadsfullmäktigförsamlingen. Han hade då varit ledamot i alla de viktigare kommunala styrelserna: i stadsfullmäktiges beredningsutskott, i drätselkammaren, i hamnstyrelsen, i folkskolestyrelsen, iörutom i kyrkonämnden och styrelserna för åtskilliga milda stiftelser. Äfven dessa sistnämnda uppdrag afsade Swartz' sig i slutet af 1914, då han nämligen utflyttade till Djurön och sålunda ur juridisk-formell synpunkt upphörde att vara Norrköpingsbo.

Ett monument åt sin kärlek till fädernestaden ha han och hans broder satt sig genom Villa Swartz. I denna, närmast en gåfva af hr Carl Swartz, har Norrköping fått ett hem åt sina tidigare så godt som oåtkomligt förvarade skatter ur det gamla Finspångska biblioteket, och med detta hem har Pehr Swartz förenat ett präktigt tafvelgalleri. "Genom dessa båda bröders oförfärlighet är", skriver Birger Mörner, "Oscar Levertins födelsestad för all framtid räddad från misstanken att i proportion till sin folkmängd vara Sveriges konstnärligt och litterärt minst intresserade stad".

Äfven om en annan institution i Norrköping, nämligen stadens handverksförening, har Pehr Swartz gjort sig synnerligen förtjänt. Till ett pris (230,000 kr.) vida understigande taxeringsvärdet (460,000 kr.) öfverlät han nämligen helt nyligen åt föreningen Norrköpings saluhall, en öfverlåtelse, som både i ekonomiskt och andra afseenden loivar att bli af den största betydelse för föreningens framtid.

Af allmänna uppdrag, som kommit Pehr Swartz till del utanför de kommunala, må antecknas, att han 1908—15 varit ledamot af Svenska stadsförbundets styrelse, att han 1908 insattes i kommittén för resande af ett svenskt nationalmonument, att han 1909 var tillkallad som sakkunnig för uppgörande af ett förslag till en kommunal jordvärdestegringskatt samt att han varit styrelseledamot eller annars medverkande vid Allmänna svenska landbruksmötet i Norrköping 1906, vid utställningen i Stockholm 1909 samt vid Baltiska utställningen i Malmö 1914.

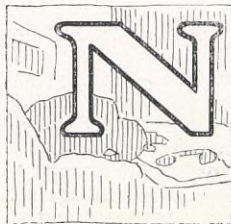
Förutom i sin egen storartade kvarnrörelse är Swartz intresserad i ett flertal andra affärsföretag. Han är sålunda ledamot i styrelserna för Norra Östergötlands järnvägsaktiebolag (vice ordf.), för Rederiaktiebolaget Norden i Norrköping (ordf.) samt för Skärblacks aktiebolag. I styrelsen för Norrköpings sparbank har han säte sedan 1894.

Af de milda stiftelser, till hvilka Pehr Swartz knutit sitt namn, må särskildt nämnas Gustavianiska barnhuset, hvars styrelse han tillhört i 22 år och till hvars omorganisation han själf utarbetat ett förtjänstfullt förslag, för hvilket han vid sin afgång vid senaste årsskifte blef föremål för en särskild tacksägelse.

Fabrikör Swartz är sedan 1889 gift med Dagmar Maria Frisell, dotter till framlidne handlanden Henning Erik Frisell i Göteborg och hans maka, född Lindberg.

EFTER DÖDEN.

FÖR HVAR 8 DAG AF **BO BERGMAN.**

ÄR vaktmästaren kom in på morgonen, satt byråchefen död i sin stol. Läkaren som tillkallades konstaterade hjärtslag. Döden hade inträffat kvällen förut. Ansiktet var gipshvitt, med det vanliga ironiska leendet kvar kring munnen, hvars öfverläpp dragit sig uppåt och

blottat de gula framtänderna. Han hade tydligen öfverraskats af slaget under telefonering; luren låg på skrifbordet och telefonapparaten var omkullstött.

Sedan flera år hade han varit änkeman och bott tillsammans med sin dotter Stella. Hon mottog olycksbudet med fattning. Hon var inte van att visa sina känslor. Det hade legat sordin öfver allting i hemmet så långt hon mindes tillbaka, och föräldrarna hade gått om hvarandra, hvar och en i sin ring af tankar och plikter, liksom i osynliga cirklar som aldrig träffades. Och nu var hon alltså den enda cirkeln som fanns kvar. Hon behöfde inte frukta att stöta emot någonting. Det tomma intet var omkring henne. Och hon var närmare trettio år; de flesta önskningar hade värkt bort, föreföll det henne i den första ensamheten efter dödsfallet.

Medan hon nu höll på med faderns papper — i en gammal ämbetsmans motvilja att kasta bort någonting hade han samlat högtals af skräp — fick hon ännu en jobbspost. En aflägsen släkting och nära vän till familjen var död efter några dagars sjukdom. Hur väl hon mindes tant Viola! Det var hennes barndoms bästa vän, den enda som hon riktigt hållit af utom modern, och i tankarna såg hon henne alltjämt som den unga, blonda, flicklika frun med skratet och tårarna lika lätt till hands och med en saga eller en visa alltid färdig — ett barn bland barnen och en kvinna som begraft sig själf. Det sista hade Stella förstätt många år efteråt, när tant Viola och hennes man,

Tor Hedbergs skådespel "Borga gard" hade den 22 okt. sin urpremiär på Dramatiska teatern i Stockholm. Stycket, som handlar om hur den nya tiden bryter in öfver och hotar med undergång en gammal släktomän, tappert försvaret af ägaren, för hvilken fädernetorfvän,

öfversten, för längesedan flyttat från Stockholm. Hon hade förstätt det af föräldrarnas samtal. Det var ett omaka äktenskap, hade de sagt. Och båda hade stirrat förbi hvarandra i tunga tankar.

I början sörjde Stella sin tant nästan mera än sin far. Med fadern hade hon aldrig fått vara ung. Med tant Viola hade hon aldrig blifvit gammal. Om somrarna när hon hälsade på hos öfverstens i den lilla skånska garnisonsstaden var det hennes största nöje att göra sig till liten ilicka och sätta sig på en pall vid sin tants knä och känna de svala, milda fingrarna stryka öfver pannan. Ingen kunde tala med henne som den lilla klarögda frun, hvars röst ännu på älderdomen bibehållit sin sjungande ton.

Hon kom också ihåg sin far från dessa sommarbesök. Det var nästan de enda gånger han var riktigt glad eller visade det. Han föreföll henne till och med löjlig ibland, så olik sig var han. Han saknade värdighet, tyckte Stella, och under kortpartierna med öfversten lät han undfalla sig ord som hon trott omöjliga i hans mun. Men tant Viola smålog bara, och då var det väl inte så farligt.

Nu var allt detta borta. Stella tänkte på hur gubben öfversten gick och stöflade därnere i sina

tomma rum, aldeles som hon i sina. Och plötsigt öfverfölls hon af sin sorg, någonting tyllde det tomma inom och utanför henne, någonting gjorde ondt, och ändtligen kommo tårarna.

Men då hade ett par veckor gått efter faderns död.

Hon sysslade fortfarande med hans lädor. I kakelugnen låg en sothög af brändt papper, och den växte för hvarje dag. Hela brefpackor, omsorgsfullt hopbundna och daterade, offrades åt lågorna. Bland pressade blommor, bandstumpar, dekorationer från ordenssällskap, räkningar, bröllops- och begrafningsvers etc. hittade hon moderns bref från förlofnings tiden. Hon kastade en flyktig blick i dem och lät dem gå i kakelugnen. Tanken på hvad det blifvit af dessa gamla kärleksord i lifvet

Forts. å sid. 69.

URPREMIEREN AF BORGAS GARD.

Foto. Jaeger. Stens.

Kläd: Bengt Silfverparre

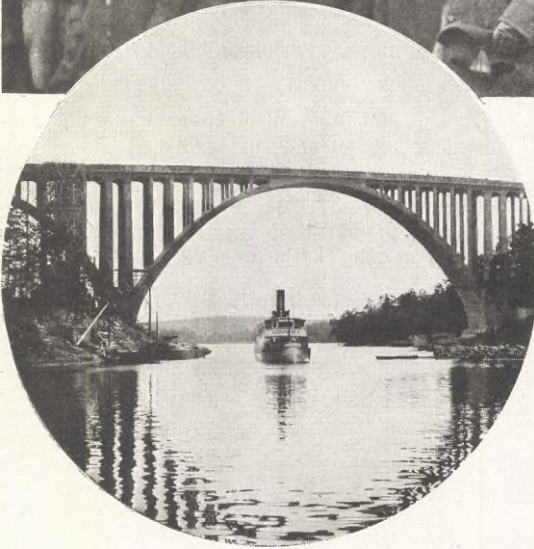
FRÖKEN S. KOLTHOFF SOM ANNA I TOR HEDBERGS NYA SKÅDESPEL Å K. DRAMATISKA TEATERN.

ärvejorden är lifvets dyrbaraste klenod, på hvilken ingen främling får lägga sin hand, vann en obestriddlig succès, till hvilken i väsentlig mån bidrog det oöfverträffliga spel som presterades i hufvudrollerna, uppburna af Emil Hillberg, Ivan Hedqvist och Signe Kolthoff.

Pressfoto K. Licht: Bengt Sjöberg
KONUNGEN INVIGER DEN NYA SKURUBRÖN MELLAN
STOCKHOLM OCH VERMDÖLANDET, den 21 okt.

DEN NYA SKURUBRON, med världens största brospänn af betong.

Den nya Skurubron, som förmedlar förbindelsen mellan huvudstaden och Vermdölandet öfver det natursköna Skurusund, och i hvars konstruktion ingår världens största brospänn af betong, invigdes högtidligt den 21 oktober. Konungen, hvilken samma dag skulle bege sig till jakt på Vermdö, öppnade trafiken öfver bron kl. 8 på morgonen och passerade då bron jämte landshöfding Sahlin, direktör Björkman för A.-B. Aectus, samt ingenjör Kempe, hvilken byggt bron, och sin uppvaktning. På Värmdösidan stodo skolbarn uppställda, som hälsade konungen med sina flaggor. Konungen uttalade sin beundran för det atomordentliga byggnadsföretaget.

Västerbottens landstorm fick den 17 okt. vid en i Umeå anordnad högtidlighet mottaga de åtta fanor, som af länets kvinnor skänkts till de olika landstörms-

afdelningarne. Efter gudstjänst i kyrkan tågade de i högtidligheten deltagande kontingenterna landstormsmän och linietrupper till platsen utanför länsresidenset och hälsades här af landshöfding Björklund, som i sitt högtidstal erinrade om landstormens stora betydelse för fosterlandets försvar. Sedan fru Björklund därefter öfverlämnat fanorna afslöts högtidligheten med bön samt tal af jägmästare Beronius som frambar landstormsmännens tack för den mottagna gåfvan.

FANOR SKÄNKTA TILL VESTERBOTTENS LANDSTORMSMÄN AF LÄNETS KVINNOR.
Öfverst: Landhöfding Björklund öfverlämnar fanorna. — Foto. Ekholtz, Umeå.

OFFICERSBYGG-
NADEN I TOFTA.

DE INTERNERADE
TYSKA OFFICE-
RARNE OCH BE-
SÄTTNINGEN Å
ALBATROSS LÄM-
NA ROMA. *Afresan.*
Id x Albatross chef
capten West och löj-
nant Ytterberg vid
Gottlands inf.-reg.
Foto. Ridellus, Visby.

Forts. fr. sid. 67.

ner gardinen. Hon kände en orolig motvilja mot våren; den hade aldrig varit någonting för henne. Så fick hon ljuset tändt och satte sig vid chiffonierklaffen, där de kringströdda breiven lågo. Och snart var hon midt upp i läsningen.
" — — Du skall inte vara ängslig för Stella, käraste min vän. Det blir nog bättre, när hon blir äldre och får litet mera förstånd. Elak är hon inte, fast jag inser hur du måste lida af hennes brist på ömhet. Och detta till på köpet du, som mer än alla andra förtjänade kärlek och tacksamhet. Ack, min vän, lifvet är inte rättvist..."

gjorde henne beklämd och illa till mods; hon ville inte läsa dem. Det luktade lik alltsammans. Och hon tortsätte att gräva i pappershögarna utan att hitta något som intresserade henne och syntes värdt att spara. Men så fann hon plötsligt längst inne i en lönnlåda ett tjugotal bref, som redan genom sin plats väckte hennes nyfikenhet. Med en smula ifriga fingrar skar hon upp omslaget. En svag viollukt strömmade ut från packen.

Det första som föll henne i ögonen var hennes eget namn. Det var midt i ett bref, och brevet var skrivet med en lätt damhand. Hon sökte strax efter underskriften. Det stod endast V—a. Hon stirrade ett ögonblick på dessa båda bokstäver, och med ens kände hon hur blodet rusade till hjärtat som började dunka i bröstet. Hennes fingrar skakade, så att hon måste dröja en stund med läsningen.

På fönstret slog aprilregnet, höll upp och tog i på nytt. En svartfläckig skymningshimmel flög öfver taken, och de risiga buskarna på kyrkogården tycktes vackla i blåsten eller springa fatt hvarandra. En stjärna kom fram några minuter, och så var hon uppäten af skyarna som liknade vidunder med uppspärade gap. Stella frös och drog

Hon lade brevet från sig; tankarna snurrade i huvudet. Fadern hade alltså beklagat sig öfver henne. Hade han gått och längtat efter något som han aldrig fått? Hade klyftan dem emellan börjat så tidigt, och var det här orsaken ytterst låg till hans kalla, reserverade sätt gentemot henne och hennes sätt gentemot honom? Stella tänkte på

DET GÅTFULLA VÅLDSÅ-
DET I TORSÅKER.

Öfre bilden: Öbrinks gårdsbygg-
nad, bevakad. På trappan synes
pollshunden Frej, i bakgrunden
landsvägen och främst vägen till
bagarstugan.

Nedre bilden: T. h. bostadshuset;
(som synes i öfre bilden), bygg-
naden i midten bagarstugan samt
vid x mordplatsen.

Foto. Reimers, Gäffe.

Kliché: Bengt Skjerveparre.

sin mor som hon afgudat, därför att hon alltid tagit hennes parti. Från sin första barndom mindes hon hur de två hållit ihop mot fadern, inte bara i en tyst defensiv, utan öppet, hänsynslöst, inför hans egna ögon, med en grym njutning öfver att se honom förödmjukad och pinad och blek af raseri. Och hon kom ihåg hur hon böjt sig undan, när fadern gick förbi med en smekning och försvann i sitt arbetsrum tyst och inbunden.

Stackars far, han hade kanske gått och burit på detta som ett hemligt sår, och när hon läste vidare förstod hon att han haft ännu svårare sår att dragas med. Hvem skulle annat alltså! Hur litet vet man ens om sina närmaste! Hur många dubbellif, hur många olika språk, hur mycken förbittrad, tröstlös, underjordisk kamp hos en människa! Man äts upp inifrån tills allt är förtärdt utom skalet. Man seglar med falsk ilagg för att högaktas och går under om man visar den rätta.

— Det finns dagar när jag är nöjd med att du bara är till, stod det i ett följande bref. Jag tycker att jag inte vill begära mer än vissheten om din kärlek. Den gör mig stolt och lycklig och jag sjunger ut den för träd och ängar och berg, när jag inte iår göra det för människorna. Ensam går jag den vägen du vet — vår väg. Och ändå är jag inte ensam. Du är med mig. Alltid är du hos mig, natt och dag, i min glädje och min sorg. Jag kan inte skriva som jag känner, jag är så liten och dum, men jag vet att du förstår mig, därför att du håller af mig och därför att ingen, ingen i hela världen är som du. Inte kan det vara synd det som bara gör en människa bättre, eller hvad tror du? Jag bryr mig förresten inte om hvad det är. Jag har grubblat dessa sista dagar, så att mitt stackars huvud kunde gå sönder, och slutet blir ändå alltid detsamma. Jag älskar dig, älskar dig, älskar dig. Det är allt hvad jag vet.

Under brevet stod: Viola.

Det blef sent innan Stella var färdig med läsningen. Flera bref läste hon om och om igen. Hon försökte gissa hvad som stod mellan raderna, och inte bara detta: hon ville också fundera ut hvad fadern kunde ha skrivit. Hans bild växte långsamt fram ur dessa ord af en annans hand, och det var för hans dotter som att göra en ny bekantskap. Hon tyckte att hon aldrig lärt känna sin far förän nu när det var för sent. Och det förvånade henne först att hon inte ett ögonblick kände något agg mot honom, någon förolämpning å moderns vägnar — men det var här en värld för sig, två människors egna värld som inte angick några andra än dem själva. Hon förstod att de fått köpa den dyrt nog och att den förtjänade en tyst respekt. De gamla breven gömde en tung historia, som inte blef mindre tung därför att den var så vanlig.

— Hur många's öden tror du inte likna vårt? Och vi fortsätta med det! Ingen af oss har ännu nämnt ordet skilsmässa; det har varit som en tyst öfverenskommelse. Hvarför? Plikten? Din plikt mot din hustru och min mot min man? Jag vet inte. I detta ögonblick är allting svart, och jag ser på våra lif som förspillda, nej inte förspillda, men plundrade på det bästa. Världen är full af olyckliga äktenskap. Är det de olyckligaste som leda till skilsmässa? Vi äro redan gamla, min vän. Åtminstone är jag ur leken, och jag har stunder när jag tycker att det som varit och ännu för resten är mellan oss två har händt helt andra människor. Men nästa stund är det så förtvifladt nära igen, och då är jag åter ung och rädd för mig själf.

Och det är då det blir svart allting, som nu. Men om ungdomskänslan förmörkas, ha vi då mera än ett att göra: att fortsätta med att bli gamla?

Stella knöt ihop brefbundet och stoppade den tillbaka i lönnlådan. Hon kunde inte förmå sig att bränna allt detta. Sitt eget namn hade hon bara funnit på ett ställe till i breven. "Jag har fäst mig mycket vid henne", stod det, "och jag är inte längre rädd för att du får bekymmer. Hon kommer att bli en god dotter. En dag skola ni finna hvarann, och då vet jag att jag får vara med på ett hörn i edra tankar. Du vet inte hur glad det gör mig". Stella fick tårarna i ögonen. Hon var nu viss om att hon saknade sin far lika mycket som tant Viola. De lefde ju bara hos henne nu. Hon var den enda som hade nyckeln till deras minne. Och det föreföll henne som hon här plötsligt fått något att värda — medan hon väntade på lifvet för egen räkning. Ty nu smålog hon åt tanken att hon inte skulle ha några önskingar kvar. Hon visste att hon önskade mycket ännu. Ja att hon först nu kommit sig för med att önska riktigt på allvar, att önskingarna voro lifvet själf och deras uppfyllande nästan en bisak i jämförelse med den märkvärdiga lyckan att gå omkring och vänta på något, lyssna till något långt i fjärran, höra hur något närmade sig som kanske aldrig kom fram...

I alla fall fyllde detta nya hennes dagar, så att hon kände sig mindre ensam än på länge. Och när hon en tid efter tant Violas begrafning fick ett bref från öfversten, däri han bad henne hälsa på i sommar, beslöt hon resa med ens. En plötslig längtan att återse den gamla staden vid Sundet, som i hennes minne alltid skulle vara förenad med de bortgångnas historia, blef öfvermäktig. Hon var inte lugn, förrän hon satt på tåget och tunneln slök henne.

Hon mötte sommarn därnere; det var som hon rest ifrån hela maj — Stockholms kalla och retsamma mej med yrväder ibland på gröna blad. Sundet låg sidenblått, med segel och rökar. På morgnarna darrade allt af soltinder. Orkestern spelade på hamnpiren om kvällarna, när öfversten och hon gingo sin vanliga promenad. Han hade ännu kvar sin karska och uppstramade hållning, men det var inte mycket bakom den och han frågade om samma saker tio gånger på dagen. Hans små rödlammiga ögon under de hvita buskarna hade förlorat sin kommandoblick. Och han stannade vid hvartannat steg. Han kunde inte tala utan att stå stilla. Men när de kommo hem berättade han för Stella om hennes far. I en mahognyoval hängde hans hustrus porträtt i salongen — det vackra blida gummansiktet tycktes se rätt in i Stella som det ville viska om sin hemlighet.

— Ja, min flicka sade gubben, det var svåra slag för oss båda. Du kunde inte ha haft en kärleksfullare far och jag inte en trofastare hustru. Men jag tror och hoppas att jag gjorde henne lycklig. Det är min enda tröst.

Stella satt och såg ut i kvällshimlen som hastigt mörknade till natt.

— Min far var en god man, sade hon.

— Ja det var han. Och ett godt humör hade han. Jag saknar honom. Det var underligt att jag talade med honom i telefon samma dag han dog. Jag ringde på för att underrätta om Violas död, men det blef afbrött på linjen och jag hann knappt höra hans röst... God natt, mitt barn; nu går vi och lägger oss.

— God natt, farbror.

KEJSAREN OCH KRONPRINSEN VID PARAD MED FÄLTTRUPPERNA I VOGESERNA.
Efter ett i dagarne taget fotografi.

VÄRLDSKRIGET.

Under veckan från den 17—24 oktober har intresset fortfarande huvudsakligen varit riktadt på *sydöstra krigsskådeplatsen*, där den serbiska hären, angripen från tre håll af öfvermäktiga motståndare, med oförliknelig tapperhet, men som det synes hopplöst, kämpar för fosterjorden.

I norr ha de österrikiska, ungerska och tyska trupperna tvingat serberna att vika tillbaka på flera punkter. I nordväst stå ännu österrikiska afdelningar vid *Drina-floden*; längst upp i nordvästra hörnet ha trupper ryckt fram genom det s. k. *Matohva*-området mot gränsstaden *Schabats*. Längre österut operera delar af general *Koewess* trupper mellan *Kolubara* och höjderna söder om Belgrad. I *Moravaldalen* framtränga tyska trupper under samme generals befäl, medan *Gallvitz*' armé arbetar sig fram genom det nordöstra området i riktning mot *Negotin*, där *bulgarernas högra flygel* redan företagit upprepade angrepp mot serbernas ställningar.

De bulgariska arméerna ha företagit en snabb framryckning, dels i gränsområdet norr om Nisch, mot staden *Knjasevatch*, dels mot *Vranja* och norr därom liggande afsnitt, hvarvid de lyckats afskära den för serberna ytterst viktiga järnbanan till Saloniki, dels längre söderut, där möjligen härens huvudstyrka är samlad för en stöt djupt in i det serbiska Macedonien.

På detta sistnämnda afsnitt har den bulgariska framryckningen utvecklats sig mycket snabbt. *Egri Palanka* var redan vid veckans ingång i bulgarernas händer. Kring staden *Kotchane* och på höjderna norr om *Istip* ha blodiga strider pågått, hvar under serberna, som antagligen icke fått den undsättning de väntat från Saloniki, måst retirera mot *Yskyb*. Serbernas ställning har genom denna ovän-

tadt snabba ockupation af macedoniskt område allvarligt hotats, och i sin officiella rapport af den 21 erkänner den serbiska arméledningen öppet, att hären befinner sig i fara. Den 22 voro bulgarerna framme vid *Köpryly*, där ett stort fältslag utvecklade sig. Bulgarerna understöddes af turkiskt artilleri.

Man saknar tillförlitliga uppgifter om de *allierades undsättningsföretag* ut från *Saloniki*. Det uppgifves, att England och Frankrike ämna skynda till hjälp med betydligt större truppmassor än hvad som förut uppgifvits. Meddelandet förefaller föga sannolikt. Däremot synes det bekräfta sig, att ententen genom allt frikostigare anbud försöker övertala Grekland att bistå serberna i deras kamp för lifvet.

Den 22 bombarderades den bulgariska hamnstaden Dedeagatsch af engelska krigsfartyg.

På den *östra krigsskådeplatsen* ha tyskarne haft att anteckna några framgångar i trakten *söder om Riga*. Här ha Hindenburgs trupper under mycket häftiga strider småningom lyckats kasta ryssarne ur deras ställningar på en sträcka mellan floderna Aa och Düna och trängt sig fram genom den svåra terrängen ända till västra stranden af sistnämnda flod. Trupperna ha härigenom kommit Riga åtskilligt närmare.

Ryssarne ha haft en framgång öster om Baranovitch, där de den 20 tagit 3,600 fångar, tillhörande prins Leopolds armé, enligt hvad en rysk rapport meddelar. Den samtidiga tyska rapporten konstaterar, att ett ryskt anfall på denna punkt tillbakaslagits genom ett motantall. Samtidigt göra ryssarne mycket stora ansträngningar vid Styr och i Volhynien. Den 21 säga de sig vid Novo Alexinetz ha tagit 7,500 fångar.

För öfrigt är från östfronten ingen händelse af större vikt att anteckna.

Forts. å sid. 76.

DET HUFVUDLÖSA ANGREPPET PÅ HVALEN.

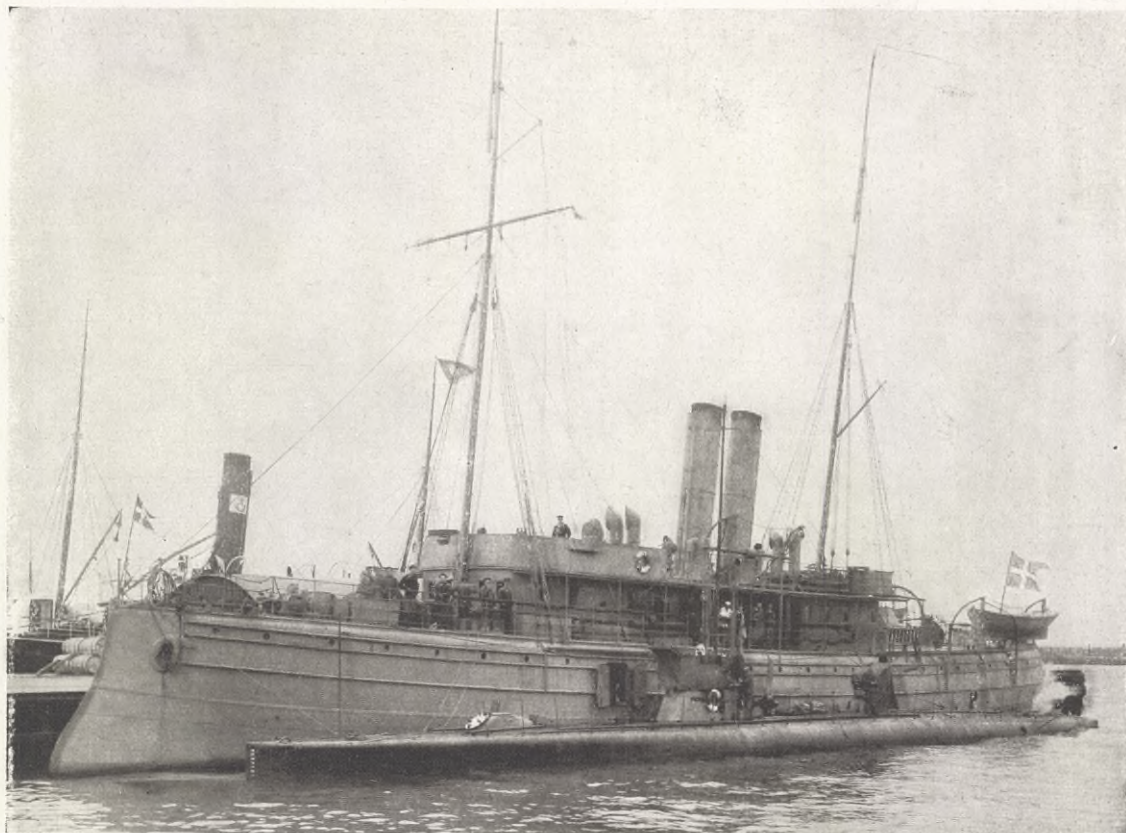

Foto. Gellberg, Ystad. Klisché: Bengt Niljenspersson.
 UNDERVATTENSBÅTEN "HVALEN" FRAMFÖR VERKSTADSFARTYGET (F. D. KANONBÅTEN) BLENDA, I YSTADS HAMN STRAX EFTER DET DEN BLIFVIT AF MISSTAG BESKJUTEN AF TYSKT KRIGSFARTYG.

Sveriges neutralitet, som under världskrigets gång vid upprepade tillfällen utsatts för en nog så ovarsam medfart från de stridandes sida, har under de senaste dagarne fått vidkännas ytterligare en kränkning denna gång af synnerligen allvarlig natur, bestående däri att ett svenskt örlogsfartyg, undervattensbåten "Hvalen", beskjutits af en tysk armerad trälare, hvarvid en man af dess besättning blifvit svårt sårad.

Enligt den rapport som afgifvits af "Hvalens" chef, kapten B. Zander, var händelsens förlopp följande.

Undervattensbåten "Hvalen" och verkstadsfartyget "Blenda" afgingo i dagryningen den 21 okt. från Ystad i riktning mot Öresund. Vid tillfället rådde klar sikt med stark sjögång från ost. "Hvalen" gick i öfvervattensläge och båda fartygen förde tydlig och klar örlogsflagg. Kl. 7.30 observerades en trälare, hvilken under det den höll ned på en i närheten varande ångare uppså de en signalrakett. Oviss om signalen gällde ångaren eller "Hvalen" lät den senares befälhavare sakta farten och gira ur kursen samt anbefalld hissandet af örlogsflagga på masttoppen. I samma ögonblick öppnade trälaren på omkring 1.500 meters afstånd eld mot "Hvalen", som vid tillfället befann sig innanför den svenska territorialgränsen. Beskjut-

ningen pågick cirka en half minut, hvarunder 5-8 skott af lossades med nedslag, dels i undervattensbåtens omedelbara närhet, dels ombord å densamma. Hissandet af flaggan på toppen fördröjdes genom att den därmed sysselsatte flaggstyrmanen A. M. Sellin träffats af en granatskärva i bröstet.

Sedan beskjutningen inställts och kommunikation signalledes uppnåts med den tyske trälaren, som därunder underåttades om "Hvalens" nationalitet, gingo de båda svenska örlogsfartygen med högsta fart in till Ystad för att bringa den sårade flaggstyrmanen läkarehjälp. Den tyska trälaren, till hvilken under tiden ännu ett liknande fartyg ållat sig, styrde i ostlig riktning.

Undervattensbåten "Hvalen" undslapp äfventyret i det närmaste utan skador.

Flaggstyrman Sellin, som den 22 okt. med lyckligt resultat opererats för sin svåra sårskada, anses för en af vår marins äldsta och skickligaste undervattensmän. F. 1869 har han sedan sitt nittonde år tillhört flottan. År 1902 blef han underofficer och 1912 flaggunderofficer. När "Hajen" Sveriges första undervattensbåt, skulle på frivillighetens väg bemannas var han bland de förste, som anmälde sig hertil.

Efter att förut hafva tjänstgjort ombord på "Hajen" har Sellin under de senaste åren följt "Hvalen". Han tillhörde äfven som uppboresstyrman den elitbesättning, hvilken år 1909 under kapten G. W. Magnussons befäl hemförde den nämnda undervattensbåten från det italienska örlogsvärfvet

Forts. å sid. 76.

Foto. Gellberg, Ystad. Klisché: Bengt Niljenspersson.
 UNDERVATTENSBÅTEN "HVALENS" BEFÄLHAFVARE, KAPTEN B. ZANDER jemte underlöjtnanten Grefve W. P. Hamilton.

BOTANISK TRÄDGÅRD I GÖTEBORG.

BILDER FRÅN DEN MÄRKLIGA NATURPARKEN VID ÄNGGÅRDEN, hvilken skall utgöra stommen för en blifvande storstilad botanisk trädgård.

JÄTTEHAGTORN I LUNDDÄLDEN.

Fotografier från Fritz Bruce, Göteborg.

Genom Göteborgs stadsfullmäktiges beslut den 7 oktober är tillkomsten af en ny botanisk trädgård i vårt land säkerställd förutom trädgårdarne i Uppsala och Lund samt Bergianska trädgården i Stockholm. Den nya botaniska trädgården, som leder sitt ursprung tillbaka till en motion af dr Sigurd Hansson år 1912 och till sina allmänna drag planlagts af prof. Rutger Sernander i Uppsala, är förlagd vid Änggården, på helt kort afstånd från den välbekanta Slottsskogen och den storartade idrottsvall — ett göteborgskt motstycke till Stockholmarnes Stadion — hvar till stadsfullmäktige samtidigt anslogo medel. Kostnaderna för trädgården bestridas ur Charles Felix Lindbergs donationsfond, hvarvart tredje år vid pass 200,000 kr. kunna disponeras till Göteborgs stads förskönande, som medel hvar till donator särskildt utpekad anläggningen af en botanisk trädgård. Arbetet med trädgårdens anläggning har uppdragits åt den kände botaniske forskningsresanden, docenten *Carl Skottsberg* i Uppsala, som man äiven hoppas kunna förvärva till dess förste chef.

Änggårdens nya botaniska trädgård skiljer sig från de flesta andra liknande anläggningar däri, att den förutom trädgårds- och åkerjord, lämplig till försöks- och demonstrationsfält, har att bjuda på en icke arti-

VINDEK.

ficiellt åstadkommen, utan verklig naturpark, företeende ett storstiladt stycke västkustnatur med höga isolerade bergkullar mellan två djupa dalgångar, hvilkas bäckar förena sig till en å, som bildar en djup och storslagen ravin, och med en vegetation, som bjuder på en rik mångfald typiska och välutvecklade växtsamhällen. Sålunda är vegetationen kring ravinen en lunddäld med gamla och höga alar, almar, askar, lönnar, häggar och säljar med ett snårskikt af hagtorn, hassel, olvon, röda vinbär och hallon. Gräs och örter nå

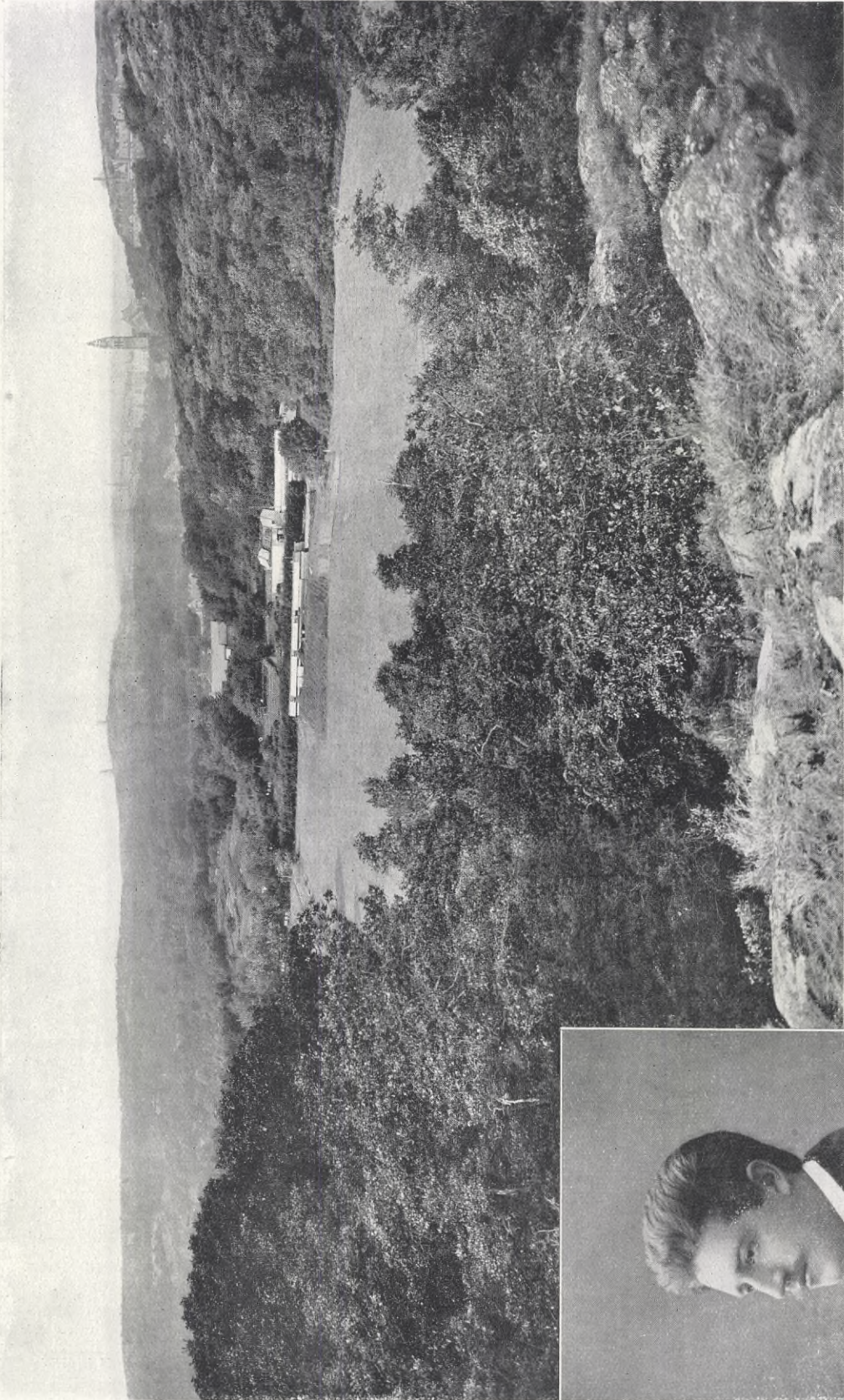

Foto. Bruce, Göteborg.

UTSIKT FRÅN ÅNGGÅRDEN ÖFVER TRÄDGÅRDSOMRÅDET OCH STADEN.

Källa: Knu. A.-H. *Engl. Sjöfartens, Sjölin-Ön*

I hönet: DOCENTEN C. SKOTTSSBERG den kände botaniske forskningsresanden. som emottagit uppdraget med anläggningen vid Ånggården.

LÖDRÄT GRANITVÄGG MED LAFKLÄDDA
SIPPERVATTENSYTOR.

Fotos. Bruce, Göteborg.

FRISTÅENDE VINDTALL.

här en sällsynt frodighet, och icke få intressanta och sällsynta örter finnas. Lunddälden förtonar i de båda bäckarnes dalgångar, men går man upp för bergssidorna, möta nya vegetationstyper. Den viktigaste af dessa är löfängen med kraftiga ekar, jätterönnar och vildapel. Med löfängen alternera björn- och hallonsnår, björkskog och alskog, den senare ur botanisk synpunkt särskildt intressant såsom växande på torrmark. Längre upp på bergssidorna prässar vinden hårdt på skogen: man möter här västkustens karaktäristiska vindskog, alternerande med törn- och björnbärssnår. Mot topparne börjar hällmarkstallskogen med busklik asp, och själva topparna klädas af västkustklippornas typiska ljunghed med fläckar af mossar och bara, laitäckta hällar. Några tiotal meter lyfter sålunda vandraren med jämn övergång från lunddäldens trolska yppighet till en af vårt lands kargaste vegetationstyper. Prof. Sernander tvekar ej heller att beteckna den nya trädgården som en blifvande sevärldhet af europeisk rang.

I vetenskapligt häseende får trädgården särskild betydelse för studiet af växtsamhällenas ekologi, en vetenskap, för hvilken det är af oskattbart

värde att år efter år kunna förfoga öfver ett område med naturliga växtsamhällen i typisk utbildning dels för att kunna intimt iakttaga förskjutningarna växtarterna emellan, dels för att kunna utställa själfregistrerande meteorologiska instrument och fysiologiska apparater af diverse slag och dels för att kunna anordna kulturförsök.

I öfrigt knyter man nog redan nu till den nya trädgården förhoppningar, att med densamma skall kunna förbindas ett vetenskapligt botaniskt institut i *stor stil*, som man tänker sig kunna bilda utgångspunkten för en vetenskaplig hortikulturell läroanstalt med artgenetiska experiment och trädgårdsväxtförädling. Göteborgarnes sinne för mecenatskap plägar icke förneka sig och det är icke omöjligt, att förhoppningarna förr än man tror gå i uppfyllelse.

H. 8 D:s prenumeranter i Stockholm

behagade vid prenumeration hänvända sig till Bokhandeln eller till H. 8 D:s distribution. Apelbergsgatan 58 B. då tidningen fritt hembäres.
Rikstel. 8573, Allm. tel. 20968.

GENOM DEFLATION UTPREPARERADT, VITTRADT GNEISSBLOCK IN SITU PÅ MODERHÄLLEN.

SENASTE BILDER FRÅN FRANKRIKE.

Forts. fr. sid. 71.

I Frankrike och Flandern ha operationerna, ehuru stillastående, fortgått med oförminskad aktivitet. Tyskarne ha på flera punkter företagit anfall af stor kraft och med ett betydligt artilleristiskt uppbåd, men ställningarne ha såväl i Artois som i Champagne och i Vogeserna förblifvit ungefär orubbade.

De engelska undervattensbåtarna fortsätta sin verksamhet i Östersjön. Den 21 inträffade en iör Sverige synnerligen obehaglig händelse vid skånska kusten. Undervattensbåten *Hvalen* besköts på svenskt territorium af en tysk beväpnad trälare, därvid en flaggstyrman allvarligt sårades. Med anledning häraf har svensk protest aflämnats i Berlin. hvarpå omedelbart följde en tysk ursäkt.

PRESIDENTEN POINCARÉ OCH KRIGSMINISTERN MILLERAND ÅSE EN DEFILÉ FÖR NYA FANOR.

Vid sidan generalerna Michel, Galléni, Martineau m. fl.

I ARTOIS: En ögonblicksbild bakom en jordvall omedelbart före en våldsamt attack under den senaste offensiven.

Forts. fr. sid. 72.

till Sverige. — Den långa äfventyrsfärden, hvilken företogs med egen maskin och hade att bjuda på otroliga mödor, väckte på sin tid genom företagets utomordentliga dristighet den största beundran världen rundt.

Att vårt land fått ha i behåll det alledeles särskildt värdefulla vapen som blef föremål för ett så otillbörligt missgrepp, förminskar i ingen mån dettas betydelse såsom utslag af en hänsynslöshet, så mycket oförklarligare som den mättas mot ett land hvilket vetat att hålla sin en gång intagna ställning i respekt och som också skall veta att vidmakthålla respekten äfven därest ställningen tillföljte yttre omständigheter måste bliiwa en annan.

Vidst. bild: TYSKA KANONER, ERÖFRÅDE UNDER OFFENSIVEN I CHAMPAGNE OCH ARTOIS och nu utställda framför Invalidhotellet i Paris.

Efter fotografier.

L. Uché: Bengt Sjöberg

* Data å nästa sida.

C. A. SJÖCRONA.
F. d. Landshöfding. — Sthlm.
80 år 22 Okt.*

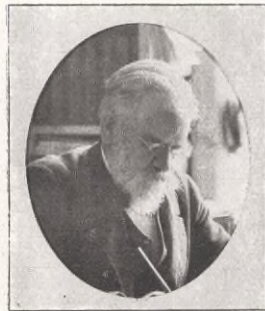
K. A. HAMILTON.
Grefve. Tj. Landshöfd. — Upsala.
60 år 2 Nov.*

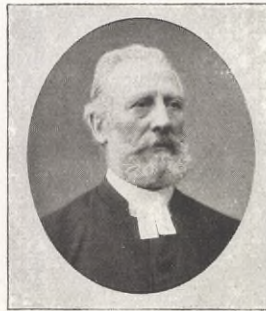
N. A. GENBERG.
Borgmästare. — Kristianstad.
60 år 29 Okt.*

A. E. ÅKERMAN.
Häradshöfding. — Halmstad.
55 år 28 Okt.*

L. P. HOLMSTRÖM.
Fil. d.r. F. d. Folkhögsk.-förest.
Lindegård. — 75 år 29 Okt.*

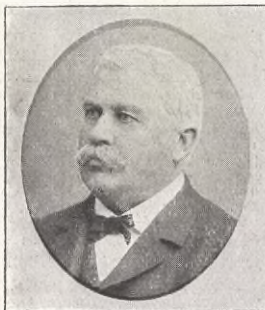
A. T. SVENSSON.
Kontr.-prost. Kyrkoherde,
Motala. — 75 år 31 Okt.*

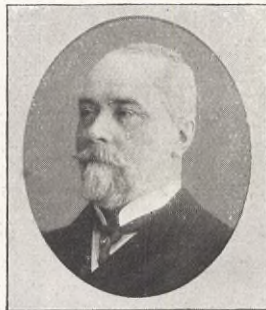
E. ERDMANN.
Fil. d.r. Geolog. — Stockholm.
75 år 31 Okt.*

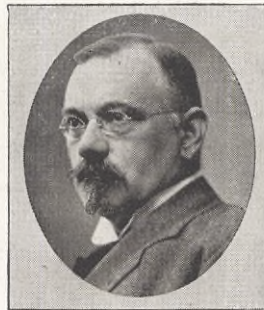
F. L. SVENSSON.
Med. lic. Prakt. läk. — Sthlm.
50 år 19 Okt.*

A. ERICSON.
F. d. Musikdirektör. — Sthlm.
75 år 28 Okt.*

C. E. PETERSSON.
Hofkamrerare. — Stockholm.
70 år 19 Okt.*

I. BAGGE.
Med. Lic. Prakt. Läkare. — Gbg.
50 år 23 Okt.*

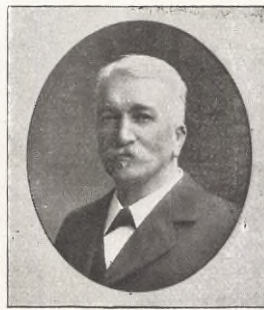
J. V. LINDH-HYGRELL.
Tandläkare. — Lidköping Villastad.
50 år 29 Okt.*

J. F. CARLSSON.
Fabrikör. — Upsala.
70 år 24 Okt.*

I. KOLTHOFF.
Bruksegare. — Nora.
60 år 15 Okt.*

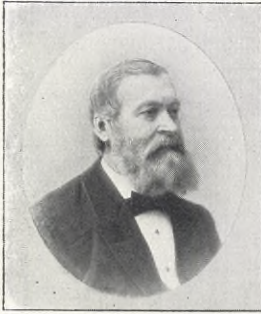
R. H. WALLÉR.
Bankdirektör. — Visby.
60 år 27 Okt.*

A. H. NYGREN.
Ingeniör. — Stockholm.
50 år 16 Okt.*

VECKANS PORTRÄTTGALLERI

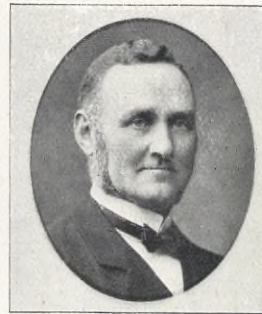
* Data här nedan.

A. P. LARSSON
Byggmästare. Kommunalman.
Sköfde. — 80 år 22 Okt.

A. JOHANSSON.
Byggmästare. — Stockholm.
60 år 13 Okt.*

A. C. GUNNARSSON.
Landbrukare. — Axtorp.
60 år 25 Okt.*

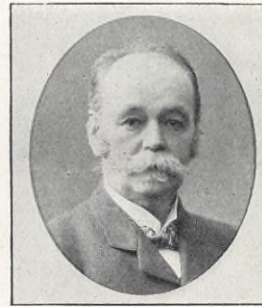
O. E. LUNDGREN.
Kronolänsmän. — Älfängen.
50 år 15 Okt.*

H. J. E. GILLE †.
Kamrerare. — Stockholm.
F. 40. † 18 Okt.*

J. A. WARBERG †.
Teaterdirektör. — Stockholm.*
F. 42. † 16 Okt.*

G. H. SANTESSON †.
Fil. d.r. F. d. Aktuarie. — Sthlm.
F. 47. † 14 Okt.*

E. W. A. VON SETH †.
Grefve. Major. Disponent. — Jönköping. — F. 58. † 18 Okt.*

CORNELIUS SJÖCRONA. Stud.-ex. 53, fil. dr. 59, jur. hedersdr. i Upsala 07. Hofr.-ex. 60, v. hfd. 64, exp. chef i civildep. 71—79, ass. i Sk. hofr. 73; landshövding i Skarab. län 79—06. Led. af Riksd. F. K. 86—93, o. 1900—09; led. af lagutsk. dess ordf. 91, 06, o. 07, o. af sersk. utsk. V. ordf. i Sv. kyrkans diakonistyr. 10. Led. af Musik. akad. Kommend. m. st. k. N. O. Biografi o. helsid.-portr. årg. VI:15.

KNUT HAMILTON. Stud.-ex. 74, hofr.-ex. 81, länsnot. i Upsala län 87, landssekr. der sedan 02; tf. landshövding der sedan 14. Ordf. i styr. f. Upsala—Enköp. jernv. a-b.

ALFRED GENBERG. Stud.-ex. 74, hofr.-ex. 78, v. hfd 81, auditör v. Vendes art.-reg. 84—05, stadsnot. i Kristianstad 97, rådman der 1900, borgmästare der sedan 04.

ASSAR ÅKERMAN. Stud.-ex. 79, jur. utr. kand. 84, v. hfd. 86, fiskal i Sv. hofr. 90, ass. 92, konst. rev. sekr. 97, häradshövding i Norrvikens doms. 1900, i Hallands läns södra doms. 12. Led. af föreningskomm. 01—03, led. o. sekr. i ålderdomsförsäkr. komm. 08—12, i olycksfallsersättningslagskomm. sedan 12. Led. af Riksd. A. K. sedan 09.

LEONARD HOLMSTRÖM. Stud.-ex. 58, fil. dr. 65, doc. i geognosi v. Lunds univ. 67, förestånd. i folkhögskolan Hvilan 68—08, i landtm.-skolan der 87—08. Led. af Fysiogr. sällsk. led. af Landbr.-akad. Skriftst. Biografi o. helsid.-portr. årg. XII:16.

AXEL SVENSSON. Stud.-ex. 57, prestv. 63, kyrkoh. i Motala sedan 84, kontr. prost 96. Inspektör i Motala lärov. f. fl. 91—99, lärov. f. g. 92, i samskolan sedan 96.

EDVARD ERDMANN. Ex. fr. Tekn. inst. 61, geolog v. Sveriges geolog undersök. o. förestånd. f. dess museum 70—10. Fil. hedersdr. i Upsala 07. Geolog. förf.

ARON ERICSON. K. musikkdirektör 84, mus.-dir. v. Lifreg. drag. 86—05. Anst. v. K. hofocket 71, musikbibliotekarie v. K. Teatern 89.

CARL EDVARD PETTERSSON. E. o. kont.-skr. i jernv.-styr. 76, kammarskr. 85, bokh. 99—11. Mångårig rev. o. kassör i direktionen i Stat. jernv. pens.-inr. E. o. kanslist i Riksmarsk.-em. o. hofexped. 91; hofkamrer 93.

IVAR BAGGE. Stud.-ex. 83, med. lic. 96; bat.-läk. i fältläk. res. 98 marinläk. i Flott. res. 03; läkare v. Med. ljus- o. röntgen-inst. i Göteborg, Jernv.-läk. 03. Sekr. i Göteborgs läk.-fören. Medic. förf. Har inlagt stor förtjänst om Göteborgs friv. sjukvårdskolonn.

JOHAN FREDRIK CARLSSON. Smidesmästare o. gas- o. vattenledn. entreprenör. Stadsfullmäktig i Upsala 88—12, led. af handelskammaren, v. ordf. i fabr- o. handtv.-fören, styr.-ordf. i borgerskapets äldste, i tekn. skolan; led. af dir. i Gillbergiska barnhuset.

IVAR KOLTHOFF. Afg.-ex. fr. Tekn. högsk. 78, ingenjör v. Lesjöfors bruk, Carlholms bruk Skinskattebergs bruk samt v. Hellefors bruk under tiden 78—84; förvalt. v. Hellefors bruk 88, v. Hagfors bruk 93; disponent v. Charlottenbergs bruk 97, v. Hammarby—Yxe a-b. bruk sedan 02. Ordf. i komm.-st. o. hushållsgille.

RUDOLF WALLÉR. Stud.-ex. 74; handl. o. godseg. Led. af styr. i Gottl. ensk. bank 93—07; styr.-led. o. verkst. dir. i Gottl. hypot.-fören sedan 99 samt dess styr.-ordf. sedan 05. Styr.-led. i Bank-a-b. Södra Sveriges afd.-kontor, i D. B. V:s sparb. sedan 93 o. dess ordf. sedan 04. Stadsfullmäktig i Visby sedan 85, led. af drätselkamm. 86—11, deraf ordf. sedan 98; landstingsman sedan 96, v. ordf. 14—15; led. af Hushålln.-sällsk. förvalt.-utsk. sedan 98, ordf. i hästaävelskomm. f. Gottl. län

AXEL NYGREN. Afg. fr. Cnaim. inst. skeppsbygg.-afd. 90, ing.-uep. Flottans stat. Stockholm 90—93, sedan sistn. år v. K. Marinförvaltning afd. En af vårt lands ypperste yachtkonstruktörer; bl. arbeten erinra vi om några af de bekanta skärgårds kryssarne som Irene III samt om båtarna enl. internat. regler Sass, Sassan, Kajsa m. fl.

ANDERS JOHANSSON. Bedriver sedan 97, en betydande byggn. verksamhet i Stockholm, har bl. förestätt uppf. af Matteuskyrkan o. Högskolan. Led. af folkskoleledningen tax- o. profin. nmd. styr. led. i Stockholms byggmät. fören.

ARON GUNNARSSON. Landbrukare, eg. egend. Axtorp i Hall län. Sedan 97 ordf. i komm.-st. o. nmd. Skiftesgodman, nämndeman, hufvudman i Fjäre sparbank. Led. af Riksd. A. K. 03—11.

EMIL LUNDGREN. Kr.-länsman. ex. 84, kr.-länsman i Ale hd sedan 94. Dir. i häradets län- o. sparkassa, ordf. i tax.-nmd, led. af kyrko- o. skoloråd

HJALMAR GILLE †. Tj. i Stockh. förmynd. kamm. 60—06 deraf ss kamrer sed 99, kamr. i dram. o. musik. artist. pens. fören. 81, inneh. tillf. förordn. ss kamrer i Vetensk. akad.

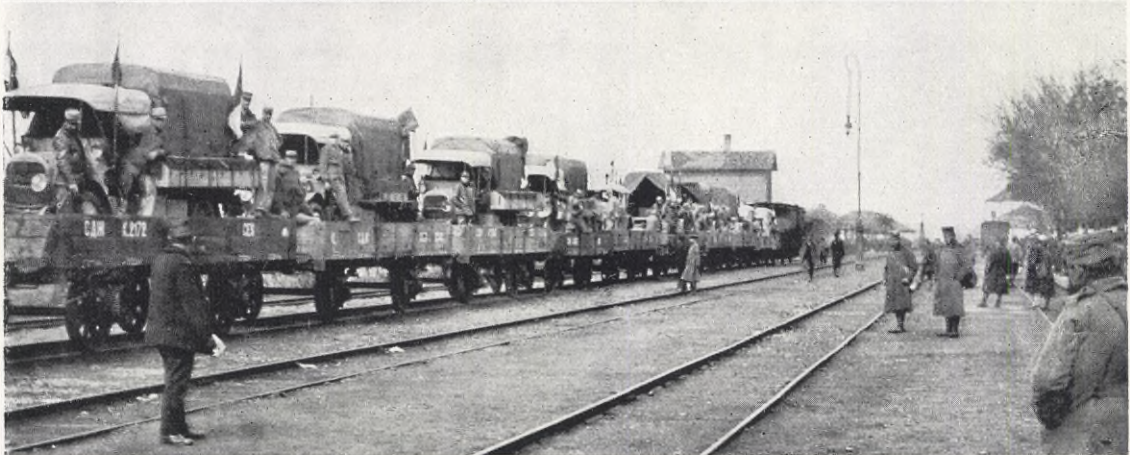
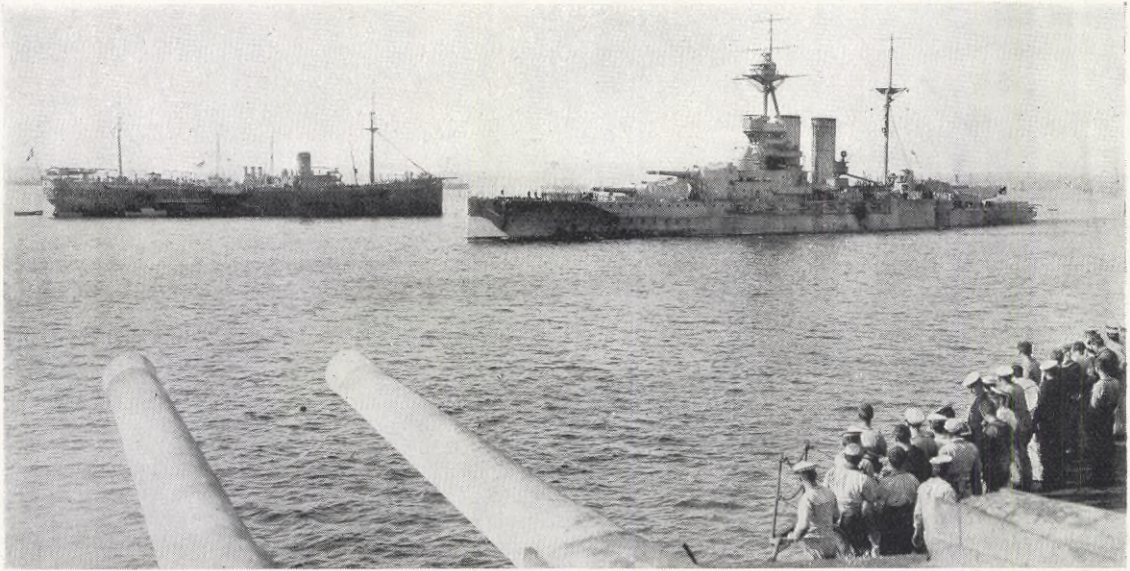
AUGUST WARBERG †. Debuterade v. teatern 61, kom t. Södra teat i Stockholm 65, öfvertager senare Mindre teatern der; v. Vasateatern 86—95; har derefter verkat som skådespelare o. regissör v. Södra teat. En af stiftarne af Sv. teaterförb. o. led. af dess styr. Intog en framstående ställning inom hufvudstadens ordenslif. Som skådespelare teaterledare o. enskild person synnerligen populär.

HENRIK SANTESSON †. Stud.-ex. 00, n. ut. 11, intr. v. Sv. geolog undersök. 72, ord. geolog 76—14. Var t. 01 hufvudsakligen kemist; tj.-g. de senaste 13 åren som aktuarie. Led. af Sällsk. f. antr. o. geogr. ss skattmäst. o. styr.-led.; deli. i redig. af tidskr. Ymer.

EMIL VON SETH †. U-löjtn. v. Jönk reg 79, major 07, afsk. 09. V. disp. v. Jönk gamla tändsticksfabr. 03, ord sedan 09. Led. af styr. i Jönk. o. Vulkans tändst. fabr. a-b, 99, Katrinefors a-b, 12, Alkvetterns a-b, 12.

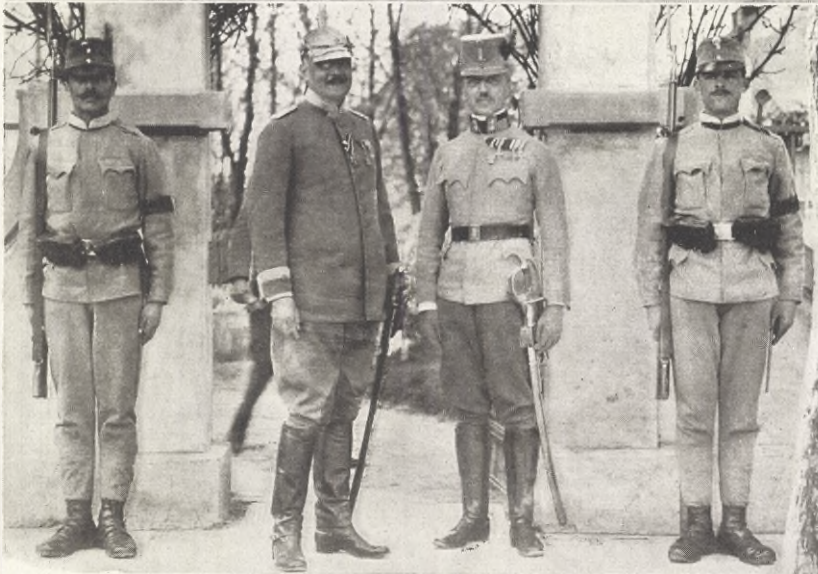
BLIF MEDARBETARE I HVAR 8 DAG.

Skrif aldrig och fråga först — tid går därvid förlorad — utan insänd hvad Ni tror lämpar sig för tiden, vare sig berättelser, uppsatser, eller goda fotografier af tilldragelser för dagen.

1 DEN ENGELSKA SUPER-DREADNOUGTEN QUEEN ELIZABETH VID DARDANELLERNA. 2. FRANSKA KANON-AUTOMOBILER OCH CHAUFFÖRER ANKOMMA TILL PALANKA I SERBIEN. *Palanka är en station söder om Belgrad vid den nu omstridda järnvägen och leveransen är från tiden närmast före det senaste krigsutbrottet.* 3. ITALIENS SVÄRIGHETER I ALPTRAKTERNA.

Öfverst:
DET SERBISKA GRÄNSFÄSTET KNJASEWATICH I TIMOKDALEN, en af brännpunktterna för kampen mot bulgarerna.

Därunder:
TORGET I STADEN TSCHATSCHAK I ÖFRE MORAVADALEN.

Nederst:
GENERAL VON KOEWESS. öfverbefälhafvare öfver den österrikisk-ungersku armén.

Af alla nu krigförande folk finnes inget som för en så hopplös och ensam kamp för sitt land som det serbiska. — Alla folk, eller nästan alla, visa prof på ett dödsföraktande krigsmod, men serberna visa något vida mer: det är icke ett af krigsentusiasm och krigsvinst upptändt mod, men en tapperhet som kan bottna endast i en gränslös fosterlandskärlek — friheten eller lifvet.

Innehåll. Grosshandl. Pehr Swartz (biografi och helsid.-portr.) — Konungen inviger Skrubron. — Svensk undervattensbåt beskjuten af tysk bevakningsfartvg.

Eftertryck af text eller illustrationer i HVAR 8 DAG utan angifvande af källan förbjudes vid laga påföljd.

För Berättelser och Historietter gäller ovitkorligt förbud.